

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasi Udruženja Jugoslov. Učiteljstva. — Poverjeništvo Ljubljana.

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. se pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ul. 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljatve se pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsak četrtrek pop.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 40.— K
pol leta . . . 20.— "
četrt leta . . . 10.— "
posamezna številka po 80 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana,
razpise služb je plačati po 60 vin za
vsako peti vrsto. Priloge stanejo poleg
poštne še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne peti vrste,
če se tiska enkrat . . . 90 vin.
" " " dvakrat . . . 80 "
" " " trikrat . . . 50 "
za nadaljnja izvršenja od peti vrste po 40 vin.
Oznaniš sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo ljubljanskega Poverjenišva
UJU ima s članarino tudi že plačano
naročnino, torej ni treba članstvu na-
ročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, t. j. vse administrativne
stvari, se pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljsk. Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštni čekovni urad št. 11.197.

Reklamacije se prosto poštnine.

Uredba o višjih pedagoških šolah v Jugoslaviji.

Čl. 1. Za obrazovanje nastavnika i nastavnica učiteljskih škola školskih nadzornika i nastavnica gradjanskih škola ustanovljava se u kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca Viša Pedagoška Škola.

Čl. 2. Broj ovakvih škola kao i mesto i vreme gde će se i kad otvoriti određuje Ministar Prosvete po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta a u granicama sredstava koja mu u budžetu stoje na raspoloženju.

Viša Pedagoška Škola otvara se u prvom redu u gradovima, koje imaju Univerzitet ili Filozofski Fakultet.

Čl. 3. Obrazovanje u Višoj Pedagoškoj Školi traje dve godine za kandidate, koji se spremaju za nastavnike u gradjanskim školama, a tri godine za kandidate, koji se spremaju za nastavnike u učiteljskim školama i školske nadzornike.

Lica, koja su se školovala u duhu Više Pedagoške Škole Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca u stranim školama, primaće se u onaj semestar Više Pedagoške Škole, na koji im se bez diferencijalnih ispita prizna pravo nastavničko veće Više Pedagoške Škole.

Čl. 4. Nastavni plan i program Više Pedagoške Škole propisuje Ministar Prosvete po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta.

Grupa predmeta kako za izučavanje tako i za polaganje godišnjeg diplomskog ispita određuje Ministar Prosvete po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta zasebno uredbom.

Čl. 5. Nastavničko veće Više Pedagoške Škole čine rektor i po jedan nastavnik iz svake grupe predmeta.

Rektora i prva četiri redovna profesora bira Ministar Prosvete između kandidata predloženih od Glavnog Prosvetnog Saveta a ostale nastavnike bira nastavničko veće, a izbor potvrđuje Ministar Prosvete. Nastavnici ove škole mogu biti redovni vanredni i honorarni profesori i docenti.

Rektor Više Pedagoške škole ima rang i platu redovnog profesora Univerziteta, redovni profesor Više Pedagoške škole ima rang i platu vanrednog profesora Univerziteta, a docent Više Pedagoške škole ima rang i platu docenta Univerziteta.

Honorarni nastavnici na Višjoj Pedagoškoj Školi, imaju honorar 15 din. od održanog časa.

Rektor, redovni i vanredni profesor i docenti postavljaju se Kraljevim Ukazom.

Čl. 6. U Višu Pedagošku Školu priimaju se kandidati i kandidatkinje putem konkursa, koji će se obavljavati svake godine sa naznačenjem broja kandidata i kandidatkinja koji se mogu primiti u dotičnoj godini.

Na konkurs se mogu javljati učitelji, koji su s najmanje vrlo dobrim uspehom položili praktični učiteljski ispit i radili najmanje tri godine u osnovnim odnosno gradjanskim školama sa odličnim uspehom.

Na konkurs se mogu javljati samo kandidati i kandidatkinje, koji nisu prešli trideset i osam godina starosti.

Čl. 7. U Višjoj Pedagoškoj Školi ne plaća se ni uopisnina ni školarina, a primljeni kandidati i kandidatkinje, ako se nalaze u državnoj službi zadržavaju pravo na platu i ostale primadlenosti, koje od dr-

žave primaju za sve vreme školovanja u ovim školama.

Čl. 8. U Višjoj Pedagoškoj Školi predaju se svi predmeti koji se uče u učiteljskim odnosno gradjanskim školama svi predmeti filozofsko-pedagoške grupe školsko zakonodavstvo i administracija narodnih, gradjanskih i učiteljskih škola.

Predavanja na Višjoj Pedagoškoj Školi moraju imati karakter fakultetskih predavanja.

Čl. 9. Kandidati i kandidatkinje Višje Pedagoške Škole polažu na kraju svake godine godišnji i na kraju školovanja diplomatski ispit pred komisijom, koju predlaže nastavničko veće, a potvrdi Ministar Prosvete.

Na diplomski ispit puštaju se i absolventi filozofskog fakulteta, ako dokažu, da su najmanje dve godine slušali predmete pedagoške grupe i da su toliko isto vremena radili u narodnim, gradjanskim ili učiteljskim školama. Isto tako na diplomatski ispit puštaju se i ona lica, kojima nastavničko veće Više Pedagoške Škole prizna školovanje te vrste na stranim školama kao ekvivalent spremi koji daju Više Pedagoške Škole u Kraljevini Srba, Hrvata i Slovenaca.

Kandidati i kandidatkinje, koji na godišnjem ispitu ne pokažu dovoljan uspeh, gube pravo na dalje školovanje u Višjoj Pedagoškoj Školi.

Blizu uredbe o ovim ispitima potpisuje Ministar Prosvete po zaslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta.

Čl. 10. Kandidati i kandidatkinje, koji polože pronisni diplomatski ispit za spremanje nastavnika i nastavnica gradjanskih škola, stiču kvalifikacije za nastavnike i nastavnice gradjanskih škola. Kandidati i kandidatkinje, koji polože propisani ispit za nastavnike i nastavnice učiteljskih škola i školske nadzornike, stiču kvalifikacije za te položaje.

Čl. 11. Uz svaku Višu Pedagošku Školu odrediće Ministar Prosvete jednu od osnovnih gradjanskih i učiteljskih škola u tome mestu kao vežbovalnice u školskom radu.

Čl. 12. Sve ostale odredbe o bližem uređenju Više Pedagoške Škole, kao i potrebna prelazna naredjenja propisuje Ministar Prosvete po saslušanju Glavnog Prosvetnog Saveta u zasebnoj uredbi.

Čl. 13. Ova uredba važi od dana potpisa Kraljevog a obaveznu snagu dobila kad se objavi u »Službenim Novinama«, s tim da će se izneti narodnom predstavništvu naknadno na odobrenje.

**Pristopite k
„Jugoslovanski Matici!“**

ALEKSANDER KOPRIVC:

Svetovno naziranje in naša stanovska organizacija.

(Nekaj kritičnih misli k Kvedrovemu članku v »Učit. Tov.« št. 36.)

Ščavnica pri Radgoni, 29. sept. 1920.

Izvačanja tov. Kvedra pod naslovom: socialno-politična študija v 36. šte. »Učit. Tov.« bi napravila morda pri marsikomu v važnih točkah utis uraviččenosti.

* Prinašamo dopis, ker se giblje razprava zvezi v meih načelnosti in stvarnosti, dasi se z izvačani ne strinjamo povsem. Uredn.

Opozoriti hočem, da je zidal Kveder bistven del članka na napačni osnovi.

Naše U. J. U. je organizacija posebne vrste: ker se bori 1. ne samo za izboljšanje gnotnega položaja svojih članov, za kar se izključno bore vse druge stanovske organizacije, temveč se 2. bojuje za razvoj in uspešno delovanje (da govorim s Kvedrom) svoje kulturne naprave, t. j. šolstva. To deistvo nalaga organizaciji zelo važne in težke dolžnosti: sili nas k neprestanemu delovanju na prosvetnem polju: postavlja nas na v prve vrste borcev za napredek in lenšo bodočnost naroda, zahteva oč od vsacega poedince kakor od celokupne organizacije obilo velikih žrtv. To je deistvo, ki torej bistveno loči naše Udruženje od vseh stanovskih organizacij in vsebuje ves naš prosvetni vzpored.

Na polju prosvete se na srečamo z drugimi važnimi čimili javnega življenja. In naravno je, da se včasih ob odločevanju o kulturnih napravah naše mnenje krije z mnenji drugih čimiliev, včasih pa se bistveno razlikuje. To je naravni pojav, ki mu pridemo v okom s tem, da postavimo naše zahteve vsikdar na močno stvarno (realno), vsestransko znanstveno opravičljivo podlago. Zato si pa ne smemo prisvajati edino odločilnih pravic, temveč moramo prostodušno uveljavljati mnenja vseh enakopravnih čimiliev: prilagoditi moramo naše zahteve življenjskim potrebam.

Zato mora biti naša organizacija tudi (kakor pravi Kveder) »giminentno-politična«. Dasi vendar samo stanovsko politična, ki je vojena in osredotočena samo na zahteve stani in šolstva, akoprav se mora boriti z običajnimi političnimi sredstvi. Izključene pa morajo ostati namere političnih strank, priporočene od članov organizacije. Naravno je, da hoče politično delujoči del članov organizacije uveljaviti v organizaciji sami načela svoje stranke. Temu se protivijo nepristranski člani in pri radniki drugih strank. Odtod prihajajo vsa nesoglasja, obudi se na stanovsko zavedna, načelna protistruja. Svobodna pa ostane naša organizacija le tedaj če jo obvarujemo vsacega vpliva naklonjenih ali nenaklonjenih političnih strank, ki na široko odpirajo usta kadar nas rabijo, ki na molčijo in pomagajo državi zapirati mošnjo, kadar bi bilo treba nam pomoči.

Kveder trdi da bi bile izvestne politične stranke nasprotne stanovskim organizacijam zvezi radi bistvenih različnih ciliev med njimi. To je nesmisel že samo po sebi: Kveder pa sam izvača: Pravo do borbe in brambe odrekati kakršnekoli socialnemu stvoru je nesmisel itd. Ravno tako je napačna trditev, češ, da bi svetovna naziranja ne zmogla udružiti člane enega in istega stanu v samoniklo svobodno organizacijo. Kako so pa nastale delavske organizacije? Njih svetovni nazor: Heglova filozofija, katoličanstvo itd.

Napačno je mnenje, da bi bila klerikalna stranka, S. L. S., del sveobče, bojujoče se Cerkev, S. L. S. je zgolj politična organizacija s istvestnimi načeli in je po mojem mnenju v ravno taki zvezi kakor n. pr. J. D. S. s svobodomiselnostvom. Tu stori Kveder načelno napako z zamenjavanjem pojmov: Cerkev — klerikalizem. »Cerkev je družba ljudi ki spoznavajo isto krščansko vero in prelemaio iste zakramente pod vodstvom zakonitih pastiriev, posebno enega, namestnika Kristu-soveca na zemlji rimskega papeža.« (Definicija kardinala Bellarina.) Cerkev lastni namen je torej posvetiti človeško dušo s pravim naukom in zakramenti, ter lo na

tak način storiti vredno in deležno večne sreče na onem svetu. (Prim. Čas. 1. 14. z. 1—3. Dr. Tominec: Ločitev Cerkev od države.)

Ker je Cerkev bistveno vdeležena pri določevanju smeri pri vzgoji in verskem pouku otrok svojih vernikov, ima naravno sodočujoče pravo v vseh teh načelnih vprašanjih. Cerkev zamore nastopiti uspešno proti naši organizaciji le tedaj, ako bi napačno poimenovali našo prosvetno namero (2 točka smotra naše org.) in ako bi se hotelo izpodriniti kakere sodočujočega činitelja v vzgojno — šolskih vprašanjih.

Kakor na se ne sme kriviti znanstva, če so se mnoge znanstvene pridobitve čestokrat upotrebljale človeštvu v kvar in trpljenje, ravno tako se ne sme kriviti Cerkev, ako se nena načela politično zlorabljajo. Krivi so ljudje sami. (Prim. Kveder: Religija in vzgoja v Pop. 40 I. št. 10—12, str. 274.)

I haš ta zloraba verstva, cerkvenih načel v politične svrhe je ravno: klerikalizem, usodepolno naziranje političnega krščanstva. (Prim. Fabinc: Nova vzgojna orientacija. Slov. Uč. 20. I. št. 7—9; str. 155.) Ta klerikalizem je ustratil one tovariše, ki so ustanovili Slov. zvezo. Zadal so učiteljsvju, zdravemu telesu organizacije, skelečo rano. To deistvo, bo ostalo, grd madež iz predvojnega razpoloženja. Akoprav ni bilo stališče vodstva »Zveze« taktično neoporečeno in velika taktična napaka, vendar ni bilo to deistvo zadostni razlog za ustanovitev posebne organizacije, popolnoma udinene neprilateljem učiteljskega stanu. Svoji lastni zadevi bi storili mnogo večjo uslugo, ako bi tvorili krenko, značajno protistrujo. Poim bi se kmalu razbistrili in razmere ublažile.

Nikoli pa se ni bolevala Cerkev zoper organizacijo, ki ji je, kakor navaja Kveder, cerkveni interes izven programa delovanja in ki cilla svolega udruženja niti ne identifikcije, niti podrejuje bistvenemu interesu cerkve, ker je namram njenim indiferentna. Cerkev naših dni ne išče nasprotstva: koder se jo na izziva — to zahtevamo vsi odločni katoličani — mora odgovoriti. Upoštevajmo znanstvena izsledovanja, ki izvenijo v Le Bonove besede: »Med najvažnejše vodilne ideje vsake civilizacije spada vsake verske ideje.« Utelesenje krščanskih idej je Cerkev.

Ako bi se kaka cerkev bojevala zoper kakšno organizacijo zvoli radi vori navedenih razlogov, bi se oškodovala po največ sama. Nezvesta bi postala svojim ciljem. Teza mnenja je Kveder sam v že omenjenemu članku: Religija in vzgoja. (str. 274, zadnjih 7 vrst in na str. 275, prvih 18 vrst.)

Tragična ni usoda Cerkev za to, ker se mora za uveljavljanje svojih načel bojevati: marveč je to naravni pojav, usoda vsakega ustroja na zemlji. Kveder sam pa smatra naše žitie kot proces v monističnem smislu, brez upoštevanja zakonov energije in entropije. »Baj povsod.« pravi Kveder!

Pregledati moramo naša načela in jih časa primerno izboljšati. To je zlasti povdarjal veliki Masaryk na praškem kongresu. Ne pozabimo tega! Ako nas bode čas urehitel se sami upropastimo in nihče nas ne bo upošteval.

Navaditi pa se moramo opuščati vse, kar bi lelo radi nejasnosti razburkati du-

*) Psih. zakoni razvoja narodov, str. 133.

hove smatrati moramo baš v teh težkih dneh preosnove kot našo vrhovno nalogo: nepristransko, stvarno misliti!

Potem šele so možoča, in nujno sledi vsa delstva, ki jih navaša Kveder v zadnjih 3 odstavkih svojega članka.

Nanašanje na smešno je, ako se hoče tudi pri navadnejši soc.-pol. študiji delovati z natežnimi stroji znanstvenega izsledovanja, posebno pa če se hoče zavleči v to vsakdanost težko umiliva sistematična vprašanja verstva. Bodimo jasni in ne oblačimo svolo lepo govornico v toliko barvano blavo nepotrebnih tufk.

Neortelno so me dirnila izvajanja tov. Kvedra, ker slone na nanašnih temeljih in ker bi jela v tej obliki tvoriti novo netilo za nepotrební razpore iz srca na mi je žal, da je obhavljal to nesrečno oblikovano študijo moj prijatelj Kveder.

Položaj podeželskih učiteljev.

Kako se že začena naša pot? Kaj ne več več?

Z zrelostnim izpričevalom si stopil pred čemerne nadzornika, ki ti je preskrbel dekret — »prognanico« tla daleč za Rovte. Se li še spominjaš, kako ti je utrnalo srce, ko si izza ovinka prvič ugledal svoj novi domok, ponižno šolsko baitico?... »Prva šola, rojstni kraj«. Od same radosti in svetlih idealov si pozabil na vse, niti nisi znal, da si sam — nemi mrak in na votlo odmevali koraki so te opozorili na to. No, nisi bil prvi na tem potu. Sto in sto drugih je že šlo pred tebi isto pot. Prišli so in odšli kakor vsi ponotniki na tem svetu. Če je na komu na takem kraju prestigla usoda nit življenja, se je sešlo nekaj bližnjih tovarišev-sotrpov, ki so zapeli mučeniku nagrobnico. Nekdo izmed srede mu je govoril morebiti celo v slovo. Čez nekaj časa mu je postavilo okr. učit. društvo skromen nagrobnik in s tem je bilo zadoščeno vsei pravici na tem svetu...

Podeželski učitelji spadamo k takozvanim malim ljudem. Nai se nihče ne pohiža nad tem, taka je naša usoda. Naše delo obstoji iz tisoč in tisoč malenkosti, ki jih ne vidi vsakdo in zato ima naše delo le malo priznanja. Kdo vidi vse delo učiteljevo v zakotni vasi? Mogoče kak nadzornik avstrijskih časov, ki v taktne za hipec v njegov razred svoj birokratski nos? Kdo pa vidi naše podrobno narodno delo, ki je v tesnem stiku s šolo? Uradnih ur ne poznamo na deželi, kajti po šolskem času so ure izvenšolskega delovanja — podrobnega narodnega dela. Narod je treba dvigniti in to se ne doseže kar tako čez noč, ali mogoče s par roditelskimi sestanki in s par sklonitimi predavanji! Tisoč malenkosti je treba, predno se pokaže viden uspeh podrobnega dela. Na misel mi hodi lepe besede, ki jih je napisala med vojno v »Ženskem svietu« naša pisateljica Kvedrova idealni bosanski devojki, ki je bila vsa nesrečna, ker ni znala prijeti dela za narod pri pravem koncu. Kai ji je rekla gospa Zofka? »Idite v prvo kmetiško hišo in ako najdete tam nesnažno vzemite metlo v roko in pometite hišo, ali pa vzemite dete v naročje in ga potolažite — imeli boste zadoščenie, da ste storili nekaj za narod.« Prav je imela! Izobraženeč si pomaga skoro v vsaki stvari sam, če na ne, si na že naide hitro pomoč, zlasti v večjem kraju, kjer je več inteligence. Kako pa je na deželi? Analfabeta spravi že ena sama dopisnica iz ravnateljstva, en sam uradni odlok mu dela velike skrbi. Kam nai se obrne v zapuščeni vasi, kjer ni niti župana, niti župnika? Sto nasvetov daš v enem dnevu, dvajset pisem nanišeš v nedeljo za Ameriko in daleč k temu še svoj papir. Pomagaš pri nevrodah, miriš v prepirlu, tolažiš v nesreči. V današnjih časih preporoda imaš dela čez glavo. Tisoč malenkosti je, ki jih nihče ne vidi, tisoč del opraviš, ki jih nihče ne plača in ne — prizna. Navzlic temu na olajšalo delo drugim, prepereš sto nesreč. Vendar ne tarnamo ker nas vodi pri tem liubezen za svoj narod, katerega vredni sinovi hočemo biti!

Včasih je imela dežela vsaj materialno vrednost pred mestom, danes je pa to prešlo. Anovizacijske skrbi na deželi temelje dve tretjini vsega dela in podležo te neznanosti trpi tudi šola. Za živila moraš danes oblatati vse hribe in doline ter beračiti od hiše do hiše. Vedno čuješ: »Kaj bomo pa mi jedli?« V krajih, kjer so se ureje dobila z lahkoto drva gre danes zelo težko za nje. Za visoke vsote jih dobiš. Da ti pa ne ostane kaka ura časa za čitanje ali pisanje privatnih pisem »potehovadiš« s sekirico in žago, ker danes se na deželi z žaganjem drv nihče več ne ukvarja, zlasti na ne pri šolah, kjer so — prazne kleti. Včasih sem videl na Ljub-

ljani da so naiemali kaznienco za žaganje drv, danes na žaganje drva na deželi ni kulturni pifonirji. Oi ironia usode!

Za slučaj bolezni je velik križ, če si oddaljen od zdravnika. Ti dobri gospodje nam navadno nič ne računajo, pač pa nim dobro računaio volniki. Pa ne gre toliko za račune, kot za faktično nevarnost zlasti pri otroških nalezljivih boleznih. Zamislite si učitelja očeta s kopico otrok med katerimi se polavi nalezljiva bolezen. Treba je izolirati zdrave. Kam? Po zimi? 30 km od železnice! Ali ni ravno šola na deželi »centrala« za zbiranje nalezljivih otroških bolezni? Kateri otroci so še boli izpostavljeni boleznim kot ravno učiteljevi, ki so vedno v šoli? Grozne številke bi dobili, če bi zbrali števila žrtve, ki jih izbira smrt ravno pri učiteljski deci. V tem slučaju je treba pač nekaj ukreniti, ker danes rabi naš narod in država krenkega in inteligentnega naraščala.

Danes je podeželsko učiteljstvo z delom silno preobloženo. Naše šolstvo trpi vsled vojne in preureditve državnih in socialnih razmer in — nazadnje »Pesimist!« Ne, tovariši! Pomisli na vojna leta! Takrat so bile razne olajšave glede obiska. Počeleste teme letošnjih učiteljskih konferenc! Obisk dela preglašice in drugo tudi. Stare knjižice so pošle, novih definitivnih še ni — narod se pa v dragih šolskih potrebščinah uživet — noče. To vella seveda le za šolo, kajti čez vinske visoke cene ne zabavlja nihče, na zvezke in knjižice se na hude vsakdo. Vsi tozadevni skleni konferenc so zastoni! Če preskrbuje država vojaške municije, nai še šole — na »kulturno«!

Med izobraženci se lahko dopove marsikat, na deželi pa kriči vse vprek na šolo in poslušati moramo »levite« mi nedolžni. Kam bo to dovedlo? Ali nai se tešimo z nado na boljše čase, ko bodo zvezki na kračarju in abecedniki po štiri groše?

Ali nai iščemo pomoči pri naših famoznih kraljih šolskih svetih?

Učitelja smatrajo danes ljudje za vladinega eksponenta. Vsakemu huiškaču veruieo, tebe na naženeio s kamenjem, če stoniš med nie s prepričevalno besedo! Včasih je imela oblast veljavo in moč, danes na ne pozna nihče več spoštovanja in strahu. In za koga nai se človek še danes eksponira? Po deželi primanjkuje silno učiteljev, daji se na mestih naraynost tepo za — suplenture. Zato ne vem, če je prav razširati štirirazrednice v sedem- in osem-razredne šole, enorazrednice na, ki imajo postavno število otrok za dvorazrednico, deersdirati na zasile ali celo ekskurandne šole. To bi bil napredek pri narobe koncu. Zato je netovariško nedemokrasko in nepatriotsko, če se nekateri kapricirajo le na mesta, dočim nai drugi mesto njih ali za nie zregaio v vaški mizeriji, se pokmetijo in potoneio! Prijatelji, taka je nasa pot, kdo trdi, da ni težka in trniva?

B. R.

Podpirajte

„Jugoslovansko Matico!“

Profesorska skupština.

(Ustanovitev skupnega proforskoga društva za Jugoslavijo.)

Beograd, 8. oktobra.

U sali Druge Beogradske Gimnazije otvorena je 5. ov. m. skupština Proforskog Društva. Posetioca je na kraju moglo biti do 400.

Na tribini se pojaviliie predsednik Jaša Prodanović, koji otvara sastanak, čita dnevni red i predstavlja kao goste ove skupštine: Predsjednika UJU Čedu Todrovića i urednika »Nar. Prosvete« M. Stankovića i ostale.

Tek posle svega ovoga predsednik Jaša Prodanović je održao svoj pozdravni govor posetiocima skupštine. Između ostalog sa življenjem je pomenuo i taj paradoks, da profesori, koji kao inteligencija, kao duhovne vodje naroda, vode narod jedinstvu, nemaju sami svoj profesionalnog jedinstva. Zbog straha od neke hegemonije nastavnici-ce srednjih škola iz Hrvatske i Slovenije nisu pristupili spajanju svih prof. društava u jednu zajednicu.

U teku njegovog govora ušao je u salu ministar prosvete Sv. Pribičević.

Po završenom govoru je pozvao skupštinu da izbere časništvo Skupštine, za časništvo odmah su predložene dve liste: Jedna koju su pomagale komuniste i mlađi elementi i druga radikalno-demokratska.

Nastalo je dugotrajno glasovanje listicima. Posle njega je predsjednik Prodanović objavio, da je za predsjednika izabrat Sv. Stefanović za 167 glasova, a za potpredsjednika Jeremija Živanović za 150 glasova (oba radikalno-demokratska lista).

Pošto su se novoizabrana gospoda zahvalila na poverenju, sastanak je zaključen.

U 3 sata posle podne predsednik Sv. Stefanović otvara drugi sastanak. Posle čitanog izveštaja o radu uprave, iz koga se vidi, da se zbog raznih uzroka, nije postiglo ništa pozitivno u radu, trebala je da nastane diskusija o tome izveštaju, koja bi bez sumnje bila žučna.

Ali nova raspoloženja u celo rad ove sednice uneli su delegati iz pokrajina, koji predložio da se diskusija o izveštaju ukine s dnevnog reda, a da se u pretrus uzme statuti jedinstvenog Prof. Društva krajevine SHS.

Davno je govorio St. Marković, direktor učiteljske škole iz Sarajeva (po čijem je predlogu ovo i učinjeno), zatim Dušan Manđer iz Splita, Stanislav Bevk iz Ljubljane i Serdar iz Zagreba, čiji je govor ostavio dubok utisak na sve.

Odbor jugoslovanskoga profesorskoga društva, ki je bil izvoljen na skupščini v Beogradu, se je konstituiral tako-le: Predsednik Milivoj Simić, potpredsednik Stjepan Pavičić, tajnika Josip Leca in Leposlava Boškovič, odborniki dr. S. Stefanović, Jaša Prodanović, Jovan Živanović, Boško Zavidović, Miloslava Petrovič, Wester, Ivan Kon, Bolko Divac, Miodrag Ristić, hlagajnik Jovan Dravić, namestniki Katič, Marković, Glušac, Dončić, Kastner, Kozović. V nadzorstvenem odboru so kot predsednik Jukanović, kot tajnika Bogdanović in Badaj.

S. Z.

Varčnost, ki ni varčnost.

Z veseljem smo pozdravili odlok višje šolskega sveta, s katerim nai bi se vršila okrajna učiteljska konferenca začetkom šolskega leta po dolgi letih štirih vojni in dveh v mladi Jugoslaviji. Sai bi se sešli vsi stanovski tovariši celega okraja in dali duška vsem novim načrtom, novim mislim, ki nai bi uravnavali naše delovanje v sedanjem svobodnem razmahu. Toda vedno pride po velikem navdušenju — razočaranje, to pot z odlokom višjega šolskega sveta, ki prelaga okrajno učiteljsko konferenco na prihodnje leto z ozirom na prevlekle stroške, ki niso bili obračunani radi nenadnega podražanja železnice. Gre za par sto potniških kronic, ki se jih mora pristiđiti ravno pri našem stanu. Toda tak navidezni dobiček ne nosi in nikdar ne bo nosil obresti. Treba nam novih temeljnih učnih načrtov za zgodovinski in zemljepisni pouk: nemščino smo odpravili iz naših šol, a ti nismo dali nadomestila šolske knjige iz avstrijske dobe smo zavrgli, dobili smo »Šolske Listes«, a stare z avstrijsko navlako natrpne knjige se še vedno uporabljajo s kakšnim utemeljevanjem, vprašamo! Ali ne bi bilo najumestnejše se o tem pogovoriti na okrajnih učiteljskih konferencah, kjer se zavzame pravo enotno stališče v tem oziru. Tako na dela vsak po svoje, te li prav ali ne komu kai mar? Torej ako nečemo zastoia da ne rečem nazadovanja v našem šolstvu, dajte nam več prilike za skupne stanovske sestanke, ki so v prvi vrsti okrajne učiteljske konference. Uvedimo v spogrede naših zborovani več praktično-didaktičnih vprašani, da s tem boderimo mlašše tovariše, katerih večina se je morala šolati na — bojiščih!

Gmotni dohodki aktivnega in upokojenega učitelja.

Olede tega nai vzamem za vzgled paralelo med upokojencem, ki je še pred vojno doslužil 40 let na šolskem polju in med aktivnim učiteljem, ki sedai službuie 34. leto.

Omeniti moram, da sta oba goriška begunca, bivaloča sedai v Sloveniji. — Upokoienca imenuiem A in aktivnega B. Upokoienec A. ie služil kot nadučitelj-voditelj petrazrednice in ie po 40letnem učiteljevanju stonil v pokoi.

Po 4letnem beginstvu dobiva sedai 425 K pokojnine in 962.5 K draginske doklade: skupai 1387.5 K mesečno. — Ta upokoienec ima družino, ki broji 3 osebe, t. i. poleg sebe, ženo in enega otroka, koji obiskuje neko srednjo šolo v mestu Slovenije. To šolanje ga stane preko 800 K na mesec. Razvidno ie iz tega, da ima tovariš mesečni deficit. — Mora tedai stroške zalagati, ako hoče otroka dalje šolati. In ako ga ne šola, kai nai bode iz otroka?

B. ie aktiven nadučitelj-voditelj dvorazrednice in služ 34. leto. Tudi on ie tudi že 4. leto begunec, a ne podučuje, ampak ie kakor bi bil na dopustu. On ie na sam z ženo in nima otrok. — Ker ie tudi on v beginstvu in ni v Jugoslaviji

aktiven, četadi ni še upokoien, na ima sedai mesečno plačo 2553 K z draginsko doklado vred.

Ako primeriamo tovariša A. ki ie že pred vojno stonil v pokoi, in tovariša B. ki bi moral še biti aktiven, pridemo do tega rezultata:

Upokoienec A. ima 1387.5 K mesečnih dohodkov, aktivnik B. ima 2553 K mesečnih dohodkov. B. ima tedai 1165.5 K več mesečno nego A.

Po novi regulaciji bi dobival upokoienec A. poleg 1387.5 K mesečnih dohodkov še 3 × 12 K dnevno (za 3 osebe); tedai bi imel: 1387.5 K + 1080 K = 2467.5 K mesečno.

Aktivni učitelj B. bi pa dobival poleg sedanje plače, še dnevno 72 K več, to ie: 2160 K; ergo 2553 K + 2160 K = 4713 K mesečno. Ta tovariš ie pa, kakor omenieno sam z ženo in kot begunec ne poučuje. — Polez tega ima on to udobnost da poučuje v nekem samostanu, dečke dotične samostanske šole, ki se pripravljaio za meniški stan, no 2 (dve) uri na dan in dobiva od samostana za to delo: prosto stanovanje, mleko mast in slamo, drva in druge potrebščine. On ima tedai stroške le še za meso in druge malenkosti, — kar mu iz srca privoščimo — znaoč, da ob sedanj veliki dragini tudi leva plača malo zaleže.

V plači (v denariu) ie tedai razlika med upokojencem in aktivnim učiteljem sledeča:

Upokoienec A. = 2467.5 K mesečno; aktivnik B. = 4713 K mesečno. Razlika ie tedai za 2246 K, koje bi dobival aktivni tovariš B. mesečno več, nego upokoienec A.

Ako ie to merilo in plačilo — pravično, nai sodijo nepristranski čitatelji sami.

Da bi dobival tovariš A., ki ie bil voditelj petrazrednice in ie služil 40 let, 2246 K manl mesečno, nego njegov aktivni tovariš B. zdj se meni očividna krivica.

Nočemo biti aktivnemu tovarišu B. zavidiivi in mu privoščimo te dohodke, a želimo da bi se upokoienemu tovarišu A. ne — kratili večji dohodki. — Pomislii moramo da gre sedai za to, da se dohodki učitelstva izjednačio in da se upokoieneci — napram aktivnim tovarišem — ne preziralo v dohodkih.

To nai naučno ministrstvo uvažue in upoštevaj, ako hoče učiteljstvu — aktivnemu in upokoienemu — pravično novišati dohodke.

Učiteljsko društvo upokoienecv pa opozarjamo na to in prosimo, da postopa v tem smislu, da ne bodo upokoieneci — potisnieni v kot kot staro železo, kajti znano ie da upokoieneci so boljših gmotnih dohodkov potrebnejši od mlašjih aktivnih tovarišev, ker oni so bili do sedai v tem obziru — prezirani za trudanolo 40letno delovanje na šolskem polju. Vidrán.

Iz naše organizacije.

Društvene vesti.

+ Učiteljsko društvo za kočevski okraj zboruje v soboto dne 23. t. m. v Ribnici s sledečim dnevnim redom:

1. Pozdrav in poročilo predsednika o položaju.

2. Poročilo o Beogradu.

3. Poročilo o Mariboru.

4. Razno.

Zborovanje ie takoj po prihodu dopoldanskega vlaku v prostorih mešč. šole in sicer v I. razredu (na dečki soli).

+ Učiteljsko društvo za Prekmurje ie imelo svojo prvo zborovanje v novem šolskem letu dne 16. septembra v Murski Soboti. Tovariš predsednik g. Požegar, prisrčno pozdravi vse navzoče, posebno pa še nove kolege, ki jih ie tudi usoda pripeljala sem v te daljne kraje. Nadalje pozdravi še posebej prekmurske kolege, ki so bili do sedai na šesttedenskem tečaju v St. Vidu pri Ljubljani. Priporočaj jim, nai svoje vtise o lepi Sloveniji tudi vcepijo mladini v srce. Šolsko leto smo začeli s 1. septembrom, a većinoma v takih težavnih razmerah, da bo marsikomu klonil dah agilnosti. Učil ni nobenih obisk je slab, radi obilnega dela v tem času, a še več radi pomanjkanja obleke. Nadalje pa še huiškajo zotovi ljudje, ki se štejejo k tukajšnji inteligenci, proti pošiljanju otrok v šolo, posebno tam, ker se vrši popolnoma normalen pouk t. i. v čisto slovenskem jeziku.

Po raznem razmotrivanju, kako bi se dosegel boljši šolski obisk, se sprejmeio izvajanja nadzornika Jurkota o enotnem obravnavanju šolskih zamud in uvedbi nerazdeljenega celodnevne pouka, kjer ie potreben. Zavrne se predlog »ponavljajnih šol«, ki so bile tu pod madžarsko upravo. Vse šolstvo v Prekmurju se ravna po prejšnjem štajerskem šolskem zakonu.